

Ivar Lo före skördetiden

Om lyrikern Ivar Lo

Ivar Lo-Johansson har nyligen berättat om hur han på 1930 gick omkring i funktionalismens nya Stockholm och ruvade på sitt stora tunga ämne, på boken om statarna. Hans diktarvänner sjöng om det nya decenniets livsstil, om maskinerna, om staden, om den nya människans livsbejakelse. Ivar Lo lyssnade motsträvt till de nya signalerna. Han ville ogärna distraheras från sin stora föresats: att gestalta statarnas anonyma värld.

Diktsamlingen *Ur klyvnadens tid* (FIB:s lyrikklubb) som nu ges ut igen efter tjugosju år, vittnar om hans sökande efter de stora motiven. Som dokument över Ivar Los tillblivelse har boken sitt kanske största intresse.

Ännu hade han inte hittat hem till Sörmland. Han prisar programmatiskt den dånande storstaden, men utan inre övertygelse:

Vad söker jag mer, när jag funnit dig, du Stadens gud,
med varje kubik utav eld och stål som skimmer kring din skrud?

I staden känner han sig trots allt främmande, som en sjuk fågel i bur. Han längtar hem, kanske inte bara till sin hembygd, utan också till sin diktnings eget landskap, till sitt stoff.

Landsbons anpassning i staden, *Kungsgatans* ämne möter man här i flera dikter. Samlingens kanske bästa nummer ("Storstadssentimentalitet") berättar om stenhuggar Karlsson från Kinne och hans hemliga längtan till det lantliga liv han låtsas förakta. F.d. stenhuggaren Ivar Lo kände kanske igen sin situation. Dikten är väl kalkerad på Dan Anderssons versberättelser men det är det genuint ivarloska som gör verkan. Stenhuggarens arbetsliv och språkbruk är målade med knappa och precisa drag. Dikten om stenhuggar Karlsson är en rimmad Ivar Lo-novell.

Samlingen är ett fröhus med de kommande prosaböckernas motiv inkapslade. I "En modern saga" tvivlar han redan på idrotten och "Grindpojken" är som hämtad ur *Godnatt jord*.

Ivar Lo har efteråt kallat sin samling en "romanförfattares vers". Till en del kan det nog vara riktigt. Dikterna vimlar ju av uppslag som pekar fram mot romanerna och versen är otåligt hopbuntad i ojämna risknippen. Versens spinkiga redskap låg inte väl i handen på honom.

Men det finns också stämningar av uppgörelse och självrannsakan, inblickar i en plågad och sökande personlighet ("Ensamma kvällar", "Dagbok"). Kollektivisterna Ivar Lo har nog svårt att kännas vid sådant numera. Men jagdikterna var kanske, om de förlöste en personlig krissituation, också en station på vägen till det stora ämnet.

Några dikter talar till kvinnan, om kvinnan. Hon lockar och drar, men binder också mannen vid sig, drar bort honom från uppgiften. Den som sniket ruvar på sitt stora ämne måste vara ensam och obunden. Men han måste också försvara och förklara sin hållning.

Det finns både uppgörelse och förberedelse i denna bok, och för den som beundrar Ivar Los böcker har den mycket att berätta. Som isolerat verk faller den till marken. Lyriken var inte hans domän.

Arbetarbladet 19/2 1958